

Darbo grupės siūlymai dėl plynųjų miško kirtimų mažinimo valstybiniuose miškuose

2018-10-15

Vilnius

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2018 m. spalio 3 d. įsakymu Nr. D1-864 „Dėl darbo grupės sudarymo“ sudarytai darbo grupei (toliau – Darbo grupė) pavesta iki 2018 m. spalio 19 d. parengti ir pateikti aplinkos ministrui pasiūlymus dėl plynųjų miško kirtimų mažinimo valstybiniuose miškuose, atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Seimo 2016 m. gruodžio 13 d. nutarimu Nr. XIII-82 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, 91.12 papunktyje numatytą tikslą „tolygiai mažinsime plynųjų kirtimų apimtį ir miškų monokultūrų (vienaamžių ir vienerūšių medynų) plotus. Įgyvendinsime nuostatą, kad plynieji kirtimai leidžiami tik ūkinės paskirties (IV grupės) miškuose ir vykdomi taip, kad būtų padaroma kuo mažesnė žala žmonių gyvenamajai aplinkai, kraštovaizdžiui ir ekosistemoms (miško dirvožemiui, hidrologiniam režimui, biologinei įvairovei)“.

Darbo grupė, išnagrinėjusi miško kirtimų vykdymą valstybiniuose miškuose, siūlo:

1. IIA miškų grupėje – drausti vykdyti pagrindinius miško kirtimus. Leidžiama vykdyti ugdomuosius miško kirtimus, išskyrus einamuosius kirtimus. Medynuose vykdyti tik specialiuosius miško kirtimus. Sanitarinių miško kirtimų atsisakyti, tačiau leisti išimtiniais atvejais (dėl ypatingos grėsmės aplinkiniams medynams ypač pavojingų ligų ir kenkėjų plitimo atvejais).

2. IIB miškų grupėje – drausti vykdyti pagrindinius miško kirtimus. Medynuose vykdyti tik specialiuosius ir sanitarinius miško kirtimus. Leidžiama vykdyti ugdomuosius miško kirtimus.

3. III miškų grupėje – drausti plynuosius pagrindinius miško kirtimus, išskyrus:

3.1. pelkinių ar užmirkusių augaviečių medynus;

3.2. eglynus, kurių pirmojo ardo eglių medžių tūris sudaro nemažiau kaip 56 proc. medyno pirmojo ardo tūrio;

3.3. kai atkuriami pušynai želdinant.

Šiais išimtiniais atvejais maksimalus pagrindinių plynųjų miško kirtimų biržių plotas turi būti ne didesnis kaip 3 ha ir plotis ne didesnis kaip 75 m arba pagal taksacinio sklypo ribas, tačiau neviršijant 3 ha ploto. Gretima biržė kertama tada, kai anksčiau iškirstoje biržėje yra atkurtas miškas pagal Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatų reikalavimus ir vyraujančių tikslinių rūšių medžių vidutinis aukštis – didesnis kaip 1 m (reikalavimas dėl minimalaus biržių šliejimo laiko, t. y. 5 metai nuo leidimo kirsti mišką, išduoto anksčiau iškirstai biržei, galiojimo ar pratęsimo pabaigos nesikeistų). Vykdamas dviejų atvejų atvejinius miško kirtimus, kuriais atkuriami pušynai, pirmojo atvejo biržių plotis negali būti daugiau kaip 100 m, maksimalus biržės plotas - iki 5 ha.

4. IVA miškų grupėje regioninių parkų valstybiniuose miškuose:

4.1. maksimalus pagrindinių plynųjų miško kirtimų plotas ne didesnis kaip 3 ha;

4.2. pagrindinių plynųjų miško kirtimų biržės plotis, kai atkuriami pušynai juos želdant, ne daugiau kaip 100 m arba kirtimas vykdomas pagal taksacinio sklypo ribas, tačiau neviršijant 3 ha ploto;

4.3. gretima pagrindinių plynųjų miško kirtimų biržė kertama tada, kai anksčiau iškirstoje biržėje yra atkurtas miškas pagal Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatų reikalavimus ir vyraujančių tikslinių rūšių medžių vidutinis aukštis – didesnis kaip 1 m (reikalavimas dėl minimalaus biržių šliejimo laiko, t. y. 5 metai nuo leidimo kirsti mišką, išduoto anksčiau iškirstai biržei, galiojimo ar pratęsimo pabaigos nesikeistų);

4.4. kertant dviejų atvejų atvejinius kirtimus pušynuose maksimalus biržės plotas - iki 5 ha;

4.5. visi miško kirtimai ir medienos ištraukimas iš jų draudžiami nuo kovo 15 d. iki rugpjūčio 1 d., išskyrus žalių eglių vėjavartų, vėjalaužų, sniegalaužų ir labai pažeistų medžių, kol juose neapsigyveno medžių liemenų pavojingi kenkėjai, kirtimus, ir kitų rūšių spygliuočių medžių, kuriuose apsigyveno medžių liemenų pavojingi kenkėjai, kirtimus, taip pat karpotojo beržo sėklų ruošą genetiniuose draustiniuose, genetiniuose ir sėkliniuose medynuose.

5. Paukščių apsaugai svarbiose teritorijose visi miško kirtimai ir medienos ištraukimas iš jų draudžiami nuo kovo 15 d. iki rugpjūčio 1 d., išskyrus žalių eglių vėjavartų, vėjalaužų, sniegalaužų

ir labai pažeistų medžių, kol juose neapsigyveno medžių liemenų pavojingi kenkėjai, kirtimus, ir kitų rūšių spygliuočių medžių, kuriuose apsigyveno medžių liemenų pavojingi kenkėjai, kirtimus, taip pat karpotojo beržo sėklų ruošą genetiniuose draustiniuose, genetiniuose ir sėkliniuose medynuose.

6. Buveinių apsaugai svarbiose teritorijose (BAST) ir vietovėse, atitinkančiose BAST atrankos kriterijus, esančiuose EB svarbos miško buveinių plotuose nepriklausomai nuo faktinės miškų grupės turėtų būti taikomi IIA miško grupei siūlomi nustatyti apribojimai.

7. Parengti Miško kirtimo taisyklių priedą, numatantį miško kirtimų apribojimus (tvarką) Saugomų rūšių informacinėje sistemoje įregistruotose saugomų rūšių radavietėse (augavietėse).

Darbo grupė siūlo pradėti konsultacijas, kad aukščiau išvardinti apribojimai valstybiniuose miškuose turėtų būti taikomi ir privačių miškų valdose, atitinkamai keičiant Miškų įstatymo ir kitų teisės aktų nuostatas.

Darbo grupė taip pat siūlo apsvarstyti galimybes:

1. Inventorizuotuose EB svarbos miškų buveinėse, kurios nepatenka į nustatytas BAST ir vietoves, atitinkančias BAST atrankos kriterijus, VĮ Valstybinių miškų urėdijai pateikus vertinimus dėl galimo planuojamų veiksmų poveikio ekonominiu, socialiniu ir ekologiniu aspektais, svarstyti galimybę laikinai, iki 2019 m. lapkričio 1 d. susilaikyti nuo miško kirtimų vykdymo iki jų ribų ir apsaugos statuso nustatymo.

2. Keisti miškų priskyrimo miškų grupėms normatyvus, kad BAST ir vietovėse, atitinkančiose BAST atrankos kriterijus, esančiuose EB svarbos buveinės būtų priskiriamos IIA miškų grupei.

Darbo grupė atkreipia dėmesį, kad būtina supažindinti visuomenę su tikėtinais Lietuvos miškų rūšinės sudėties pokyčiais, kurie įvyks ilguoju laikotarpiu dėl plynųjų miško kirtimų pakeitimo neplynaisiais kirtimais, t. y. kad tikėtinas šviesamėgių medžių rūšių (pušynų, ąžuolynų) dalies sumažėjimas, o ūksminių medžių rūšių (eglynų, liepynų) dalies padidėjimas.

Darbo grupės pirmininkas

Martynas Norbutas

Darbo grupės sekretorius

Viktoras Karašauskis